

TOWARZYSTWO WIEDZY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
LUBLIN OGÓLNEGO ZBIORU TOM 18 UNIWERSYTET

KATOLICYZM KAPITALIZM SOCJALIZM

LUBLIN — 1933

KATOLICYZM KAPITALIZM SOCJALIZM

LIST PASTERSKI BISKUPÓW AUSTRJACKICH

PRZEŁOŻYL I OBJAŚNIENIAMI OPATRYŁ
Ks. DR. STEFAN WYSZYŃSKI

WYDANIE DRUGIE POPRAWIONE I UZUPEŁNIONE

Kolekcja
Emila Kornasia

LUBLIN
TOWARZYSTWO WIEDZY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
1933

ON 316782

NIHIL OBSTAT

Ks. A. Szymański

Lublin, dn. 18 września 1933 r.

Nr. 2449

WOLNO DRUKOWAĆ

Lublin, dn. 19 września 1933 r.

Wikarjusz Generalny

Ks. L. Kwiek.

DRUKARNIA PARSTWOWA LUBLIN.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. D1 nr 26 /2012/ 01

SPIS RZECZY.

Wstęp	str. 9
-----------------	--------

Rozdział I.

Liberalizm kapitalny.

§ 1. Kościół a podstawy złego kapitalizmu	14
1. Kościół potępia wyzyskujący i ateistyczny kapitalizm	14
2. Kościół odrzuca nieograniczoną wolność egoistycznego liberalizmu	20
3. Kapitalizm uznaje prawa moralne za przeszkodę swego rozwoju	21
§ 2. Kościół a gospodarcze instytucje kapitalizmu	22
Kościół uznaje:	22
1. Wielki przemysł	22
2. Gospodarkę kredytową	23
3. Najem pracy	23
§ 3. Kościół a mamonizm	24
Kościół potępia:	24
1. Ziemskość dążeń i nieograniczoność własności	24
2. Tworzenie bogactwa dla bogactwa	25
3. Poniżenie i wyzysk robotnika	26
4. Wynikający stąd rozkład rodziny i społeczeństwa	27
5. Plutokrację	28
a) Szkodliwa działalność plutokracji	28
b) W niewoli plutokracji	29
c) Kara Boża na wyzyskiwaczy	31

	str.
§ 4. Kościół wskazuje obowiązki warstw kierujących życiem gospodarczym	32
1. Zadanie Kościoła	32
2. Kościół wzywa do porozumienia się warstw na podstawie sprawiedliwości i miłości	32
3. Trzeba stwarzać rynki pracy, a zaniechać wyzysku i spekulacji	34
4. Należy ograniczać swe potrzeby i uprawiać dobroczynność	36
§ 5. Wezwanie	37

**Rozdział II.
Socjalizm.**

§ 6. Kościół popiera sprawiedliwe dążenia robotników	39
1. Dążenia robotników	40
a) Zapewnienie sobie bytu	40
b) Organizacja zawodowa	41
c) Równouprawnienie	43
d) Zabezpieczenie szczęścia rodzinnego i religijnego	44
2. Obowiązkiem ogółu jest poprzeć te dążenia	44
§ 7. Kościół piętnuje wywrotową akcję socjalistyczną	46
1. Socjalizm a prawa jednostki	46
1-o. Socjalistyczne dążenia	46
a) Żłudne nadzieje	46
b) Błędne drogi	47
2-o. Socjalizm a własność prywatna	48
3-o. Socjalizm a życie rodzinne	49
2. Socjalizm a społeczeństwo	50
1-o. Wzajemny stosunek warstw społecznych	50
2-o. Reformy społeczne	51
a) Przeciw walce klas	51
b) Ocena reform społecznych	52
1) Współdziałal robotników w zarządzie	53
2) Wzajemny szacunek	53
3) Współpraca i wzajemna pomoc	53

		str.
3-o. Kwestja społeczna na wsi		55
3. Socjalizm a państwo		56
1-o. Socjalizm a władza państwowa		56
2-o. Socjalizm państwowy (etatyzm)		57
a) Etatyzm ekonomiczny		57
b) Etatyzm szkolny		59
4. Socjalizm a Chrześcijaństwo		61
1-o. Socjalizm a nadzieja dóbr wiecznych		61
2-o. Socjalizm a Kościół		62
a) Kościół kształci sumiennosc		62
b) Kościół prowadzi do zgody		63
c) Koniecznosc zasad moralnych		63
3-o. Socjalizm nie uznaje tych zasad chrześcijańskich		64
a) Socjalizm jest nauczycielem nienawiści		64
b) Socjalizm stwarza tyranję		65
4-o. Rzekome dobro doczesne i dobro wieczne		65
§ 8. Kościół wzywa do baczności i nawrotu		66
1. Należy strzec młodziez		66
2. Należy ochraniać rodzinę		67
3. Należy unikać pism socjalistycznych		67
4. Należy wystąpić z organizacyj socjalistycznych		67
a) aby nie popierać wroga religji katolickiej		68
b) aby nie zaciągnąć odpowiedzialności przed Bogiem		69
c) aby nie opóźniać poprawy bytu		69
5. Zasada ogólna		70
§ 9. Wezwanie		71

**Rozdział III.
Chrześcijańskie gospodarstwo społeczne.**

§ 10. Stanowisko pracy i prawa robotników	74
1. Znaczenie i obowiazek pracy	75
1-o. Kościół wywyższa pracę, potępia lenistwo	75

	str.
2-o. Praca jest koniecznością społeczną . . .	75
a) Wszystko zdobywa się pracą	76
b) Rola pracy zawodowej	76
c) Każdy winien troszczyć się o swoje utrzymanie	76
3-o. Praca jest obowiązkiem społecznym . . .	77
a) Praca dla utrzymania innych	77
b) Nie wolno żyć krzywdą bliźnich . . .	78
2. Prawa robotników	79
a) Zapłata i zaopatrzenie	80
b) Równouprawienie	81
c) Stanowisko moralnej oceny	82
d) Pismo św. o zapłacie	82
§ 11. Prawo własności i obowiązki właścicieli	83
1. Prawa własności prywatnej	83
2. Obowiązki własności prywatnej	84
1-o. Własność nie jest wyłączną	84
2-o. Niebezpieczeństwo płynące z bogactw . .	86
§ 12. Społeczne Królestwo Chrystusowe na ziemi . . .	88
1. Wszyscy są równi wobec Boga	89
2. Chrześcijańska wspólnota ludów	90
1-o. Sprawiedliwość	91
2-o. Miłość bliźniego	92
a) Miłość w życiu codziennym	93
b) Miłość jako podstawa reform społecznych	94
§ 13. <i>Unum est necessarium (jedno jest konieczne)</i> . .	94
1. Szczęście w wieczności	94
2. Zwodniczość doczesności	95
3. Najważniejsze zadanie życia	95
Zakończenie	98

W S T Ę P.¹

Nowe czasy, czasy wielu wynalazków we wszystkich dziedzinach techniki, czasy niebywalego wprost rozwoju przemysłu, handlu i środków komunikacyjnych zdawały się zapowiadać wielki

¹ Tłumacz zaznacza, że: 1. przekładu dokonał z niemieckiego wydania p. t. *Lehren und Weisungen der österr. Bischöfe über soziale Fragen d. Gegenwart*. Herausgegeben mit Zustimmung Sn. Em. des hocher. Herrn Kard. Dr. F. S. Piffel. Wien, Typ. Anstalt; 2. podany w przekładzie Listu Pastorskiego podział, którego niema w tekście, oparł w pewnej mierze na podziale, wprowadzonym do przekładu francuskiego (zob. *La Documentation Catholique*, Nr. 336, r. 1926, s. 1283—1308); 3. wprowadził do przekładu bardzo wiele a lineas.

Poruszone tutaj sprawy obszernie i gruntownie omawia X. Dr. A. Szymański w dziele p. t. *Zagadnienie Społeczne*. Wydanie drugie, na nowo opracowane. Lublin, Tow. Wiedzy Chrześc. 1929^s. 468. Por. też: *Kodeks Społeczny*. Zarys katolickiej syntezy społecznej, opracowany przez Międzyn. Związek Badań Społecznych. Tamże, wyd. drugie, przejrzane i rozszerzone; *Postawa katolicka wobec kryzysu*. Praca zbiorowa. Referaty wygłoszone na II Dniach Katolickich Z. P. I. K. Lublin, Związek Polskiej Inteligencji Katolickiej. 1933 s. 144.